

INFORMATIEBLAD

Polio, een gevreesde kinderziekte

Dit informatieblad geeft feitelijke achtergrondinformatie bij de film “Polio, een gevreesde kinderziekte.”

Polio: de ziekte en de geschiedenis.

Polio wordt veroorzaakt door drie typen poliovirus (type 1, 2 en 3). Het virus komt het lichaam binnen via de keel, vermenigvuldigt in de keel en de darm en wordt uitgescheiden via de keel (7-10 dagen) en vooral via de ontlasting (tot 2 maanden lang). De tijd tussen besmetting en eerste ziekteverschijnselen is 7-14 dagen. In het merendeel van de infecties zijn er geen verschijnselen (90-95%), een klein deel krijgt lichte diarree of een griepachtig beeld (4-9%). Hersenvliesontsteking zonder verlammingen komt bij minder dan 1% van de infecties voor. De klassieke polio met binnen paar dagen het ontstaan van slappe verlammingen aan armen en benen komt bij minder dan 0,2% van alle infecties voor. Omdat vroeger vrijwel iedereen de infectie opliep, waren er toch veel kinderen en volwassenen die verlammingen kregen. De verlammingen kunnen blijvend zijn. Dodelijke complicaties van polio zijn de verlammingen aan slik- en ademhalingspijpen. De verlammingen ontstaan door aantasting van zenuwcellen die spiergroepen aansturen. Tientallen jaren na het doormaken van de infectie kunnen opnieuw verlammingen optreden, dit is het Post Polio Syndrome (PPS).

Polio is als ziekte al heel lang bekend, maar voor het begin van de twintigste eeuw kwamen eigenlijk nooit epidemieën voor. Die epidemieën ontstonden in de eerste helft van de twintigste eeuw in westerse landen zoals Nederland (de eerste epidemie in Nederland was in 1906) en namen toe in frequentie, omvang en ernst tot halverwege de jaren '50. De komst van een goed werkend vaccin en de massale vaccinatiecampagne in de jaren 1957-'62 deden polio bijna verdwijnen. Wereldwijd komen in de tweede helft van de twintigste eeuw steeds minder en in omvang kleinere epidemieën van polio voor.

Het Rijksvaccinatieprogramma: successen en problemen.

De massale vaccinatie tegen polio vormde in Nederland het begin van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Het RVP omvat vaccinaties tegen difterie, kinkhoest, tetanus, polio, bof, mazelen, rodehond, Haemophilus influenza type b, meningokokken C, pneumokokken, baarmoederhalskanker en hepatitis B. Met dit programma is een grote volksgezondheidswinst geboekt. De sterfte aan ziekten waartegen gevaccineerd wordt is zo goed als verdwenen.

Het Rijksvaccinatieprogramma is niet alleen een succesverhaal. Het blijkt in de praktijk moeilijk om vaccins tegen ziekten kinkhoest en bof te maken die ook de lichtere ziektegevallen voorkomen. Bij de andere ziekten lukt dit gelukkig wel.

Daarnaast zijn er groepen in Nederland die religieuze en/of principiële bezwaren hebben tegen bepaalde vaccinaties. Uitbraken onder deze groepen komen de laatste jaren regelmatig voor: polio in 1978 en 1992/93, mazelen in 1999/2000 en 2008, rodehond in 2004/2005. Helaas gaan deze uitbraken gepaard met overlijdensgevallen en blijvende letsels bij kinderen die allemaal te voorkomen waren geweest.

Internationale campagnes tegen polio en mazelen

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) is bezig met een campagne om polio wereldwijd uit te roeien. Door deze campagne is al bij miljoenen kinderen voorkomen dat ze verlammingen kregen of zijn overleden. Van de drie poliovirustypen is type 2 sinds 1998 wereldwijd uitgeroeid. In grote delen van de wereld komt de ziekte polio niet meer voor. Het uitroeien van een virusziekte lukt alleen als aan vijf voorwaarden is voldaan:

1. De ziekte komt alleen bij mensen voor;
2. het virus verdwijnt na de ziekte weer bij de patiënten;
3. het virus kan niet overleven buiten mensen;
4. insecten spelen geen rol in de overdracht; én
5. er is een goed vaccin.

Eerder is het gelukt de ziekte pokken wereldwijd uit te roeien.

Het uitroeien van polio verloopt niet zonder problemen: vaccinatieweigering, onvoldoende geld, niet goed werkend vaccin e.d. Er zijn nog vier landen waar het poliovirus rondwaart: India, Afghanistan, Pakistan en Nigeria. In andere landen komen ook af en toe poliogevallen voor, maar deze zijn dan afkomstig uit deze vier landen. Ondanks de problemen verwacht de Wereldgezondheidsorganisatie in 2013 polio te hebben uitgeroeid of heel dicht daarbij te zijn.

Na pokken en polio is mazelen de volgende ziekte waarop de Wereldgezondheidsorganisatie zich concentreert. Mazelen wordt ook veroorzaakt door een virus. Het veroorzaakt een rode huiduitslag, hoge koorts, hoesten, verkoudheid etc. De ziekte is vooral gevreesd vanwege de complicaties: doofheid, ernstige longontsteking, hersenschade, overlijden (1-2 per 1000 patiënten). In Nederland krijgen alle kinderen op de leeftijd van 14 maanden en 9 jaar een vaccinatie tegen mazelen, gecombineerd met rodehond en bof.

Slot

In Nederland zijn sinds 1957 door het rijksvaccinatieprogramma veel ernstige kinderziekten zoals polio verdwenen. Na pokken kan ook binnen enkele jaren polio wereldwijd uitgeroeid worden. Na polio is mazelen de volgende ziekte om wereldwijd te bestrijden.

Meer informatie is te vinden op: <http://www.rivm.nl/cib/themas/Polio/>

Informatie over het Rijksvaccinatieprogramma: www.rijksvaccinatieprogramma.nl

Contact: rvpcommunicatie@rivm.nl

RIVM, Bilthoven, 13 juli 2010.

Deze tekst mag gebruikt en vermenigvuldigd worden voor onderwijs en voorlichting mits voorzien van bronvermelding (RIVM, 2010)